

26. Micu V. *Răspunderea parlamentară: teorie și răspundere*. Monografie. Chișinău: 2017.

27. Mihai Gh. C., Motica R. I. *Fundamentele dreptului. Optima justitia*. București: All Beck, 1999.

28. Negru B. *Responsabilitatea și răspunderea juridică într-un stat democratic de drept*. În: Revista Națională de Drept 2006, nr. 12.

29. Nițoiu R., Șorop Al. *Teoria generală a dreptului*. Ed. a III-a. București: C.H. Beck, 2008.

30. Orlov M., Belecchiu Șt. *Drept administrativ (pentru uzul studenților)*. Chișinău: „Elena-V.I.”, 2005.

31. Pătulea V., Șerban S., Marconescu G.I. *Răspundere și responsabilitate socială și juridică*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1988.

32. Popa N. *Prelegeri de sociologie juridică*. București: Tipografia Universității din București, 1989.

33. Popa N. *Teoria generală a dreptului*. București: Actami, 1997.

34. Popescu R.D. *Răspunderea Parlamentului în dreptul constituțional*. București: C.H. Beck, 2011.

35. Safta-Romano E. *Arhetipuri juridice în bibliă*. Iași: Polirom, 1997.

36. Sartre J. *L'Existentialisme est un humanisme*. Suisse. Nagel, 1964.

37. Trailescu A. *Răspunderea patrimonială pentru actele administrative de autoritate nelegale*. București: C.H. Beck, 2013.

38. Vonica R. P. *Introducere generală în drept*. București: Lumina Lex, 2000.

DESPRE AUTOR / ABOUT AUTHOR

MICU Victor,
Președinte al Consiliului Superior al
Magistraturii,
doctorand, Institutul de Cercetări
Juridice și Politice al Academiei de
Științe a Moldovei

MICU Victor,
Chairman of the Superior Council of
Magistracy,
PhD student, Institute for Legal and
Political Research
of the Academy of Sciences of
Moldova
e-mail: micu.victor67@gmail.com

CZU 342.9

UNELE REFLECȚII ASUPRA STATUTULUI DE FUNCȚIONAR PUBLIC AL MAGISTRATULUI

Daniela COZMA,

consilier juridic în cadrul

Inspecției Judiciare din România, doctorandă

REZUMAT

Articolul este consacrat studierii doctrinei și legislației României și a Republicii Moldova în vederea determinării statutului juridic al magistratului. Este pusă în discuție problema recunoașterii statutului de funcționar public al magistratului, fie a statutului de demnitar. În concluzie, se conchide că judecătorii sunt funcționari publici, care dispun de un statut juridic special determinat de faptul că dețin o funcție de demnitate publică și fac parte dintr-un serviciu public distinct, misiunea căruia ține de îndeplinirea justiției.

Cuvinte-cheie: magistrat, judecător, statut, statutul juridic, statut profesional, funcționar public, funcție publică, funcție de demnitate publică.

SOME REFLECTIONS ON THE STATUS OF THE MAGISTRATE AS A PUBLIC SERVANT

Daniela COZMA,

Legal Advisor at the Judicial Inspection in Romania, PhD student

SUMMARY

The article is devoted to studying the doctrine and legislation of Romania and the Republic of Moldova in order to determine the legal status of the magistrate. In particular, it is analyzed the issue of recognition of the status of public servant of the magistrate or of the dignitary status. In conclusion, it is concluded that judges are civil servants, who have a special legal status determined by the fact that they hold a public dignity function and are part of a distinct public service whose mission is to perform justice. In conclusion, it is concluded that judges are public servants, who have a special legal status determined by the fact that they hold a public dignity function and are part of a distinct public service whose mission is to perform justice.

Keywords: magistrate, judge, status, legal status, professional status, public servant, public function, public dignity.

Introducere. Magistratii reprezintă o categorie distinctă de funcționari publici, al căror statut juridic poartă un caracter special, deosebit de statutul funcționarului public administrativ.

Potrivit cercetătorilor, caracterul special al statutului în cauză nu este evidențiat printr-un ansamblu de drepturi subiective suplimentare în coraport cu statutul juridic al altor subiecți de drept, el este accentuat printr-un sistem de obligațiuni juridice pronunțate și garanții juridice, care este determinat atât de specificul activităților profesionale ale magistratului, cât și de rolul

și manifestarea justiției în societatea contemporană [13, p. 96].

Scopul studiului. Dat fiind lacunele legislative și divergențele teoretice atestate în doctrină la capitolul statutului juridic al magistratului, în cele ce urmează ne propunem o analiză în domeniu, pentru a argumenta statutul juridic special al magistratului de funcționar public investit cu funcție de demnitate publică.

Rezultate obținute și discuții. În general, în literatura de specialitate, termenul „statut” (inițial utilizat în teoria dreptului și dreptului constituțional, ulterior fiind preluat și în alte

ramuri ale dreptului [24, p. 139]) cunoaște mai multe interpretări. Pornind de la etimologie, precizăm că termenul „statut” provine de la cuvântul latin *statutum* – „a statua”, „a decide”, „a ordona” [12, p. 592].

În sens obișnuit „statutul” semnifică [22, p. 219]: „prestigiu”; situația stabilă în interiorul sistemului social, legată de anumite așteptări, drepturi și obligații etc.; reputație pozitivă sau negativă, autoritatea persoanei în cadrul anumitor relații sociale.

În cel mai larg sens, termenul „statut” este propriu atât dreptului, cât și sociologiei (avînd o conotație socială pronunțată). Acest moment este atestat în Dicționarul Explicativ al Limbii Române [1, p. 1016], în care cuvântul „statut” este explicat:

- sub aspect juridic: *statut personal* – totalitatea legilor care se aplică cetățenilor unui stat;

- sub aspect sociologic: *statut social* – locul pe care îl ocupă un individ într-un sistem social dat și la un anumit moment.

În teoria dreptului, termenul „statut” are o conotație distinctă, prin aceasta fiind desemnat [1, p. 1016]: a) *actul sau ansamblul de dispoziții cu caracter oficial, prin care se reglementează scopul, structura și modul de funcționare al unei organizații, asociații etc.*; b) *Constituție*.

În Dicționarul Juridic [3, p. 171] termenul „statut” este explicat ca: 1) Regulament sau convenție destinată să asigure funcționarea unei colectivități publice sau private. 2) *Statut personal*, normele referitoare la starea și capacitatea persoanelor.

Cu unele explicații intervine în contextul dat prof. V. I. Prisăcaru, care subliniază că prin noțiunea de „statut” se înțelege actul juridic prin care se impun anumite măsuri, dispoziții în virtutea dreptului de comandă al statului. Denumit „statut”, această totalitate de norme juridice cuprinde voința statului de a reglementa, în mod autoritar, o anumită categorie de raporturi sociale ori instituții juridice [15, p. 59].

În contextul clasificării tipurilor de statute [21, p. 124-125], cercetătorii atestă existența *statutului juridic special al persoanei*, care este strâns legat de deosebirile dintre oameni ca subiecți de drept, în virtutea cărora acestora fie li se recunosc suplimentar

anumite drepturi și libertăți, fie sunt limitați în exercitarea anumitor drepturi și libertăți [23, p. 153]. În esență, acest tip de statut este format din drepturile, libertățile și obligațiile proprii anumitor pătri sau grupuri sociale, în funcție de situația lor socială, economică, politică etc.

Existența unui asemenea tip de statut este determinată adeseori și de exercitarea anumitor funcții importante în stat, precum cea de deputat, ministru, șef de stat, judecător etc., fapt ce în mod necesar implică consacrară unui statut juridic distinct (numit și *statut juridic profesional* [25, p. 182]) pentru asigurarea exercitării corespunzătoare, în condiții de securitate și independență a acestor funcții.

Vom evoca în context *statutul juridic al funcționarilor publici*, pe care îl regăsim analizat în literatura de specialitate românească începând chiar cu perioada dinaintea celui de-al Doilea Război Mondial, în care s-a susținut că „prin statut al funcționarilor se înțelege complexul sau totalitatea normelor juridice care fixează situaținea legală a funcționarilor, determinând drepturile și obligațiile lor generale” [12, p. 592]. Profesorul C. G. Rarinescu susținea în acest sens că „statutul este legea care creează situația legală, specială funcționarilor, punându-i la adăpost de arbitrarul administrativ” [18, p. 520], iar prof. A. Teodorescu arăta că, aplicat la funcționarii publici, statutul are două înțelesuri cu totul deosebite [20, p. 287]: este totalitatea regulilor de drept aplicabile situațiunii legale a funcționarului public; este chiar actul, legea, care conține aceste reguli.

Semnificația acestor afirmații este deosebită, întrucât cercetătorii nu doar subliniază specificul statutului juridic al funcționarilor, ci definesc într-un anumit fel însuși conceptul de *statut juridic*.

Fixat printr-o lege, statutul funcționarilor nu poate fi desființat sau modificat decât printr-un act public de aceeași valoare, adică tot prin lege [20, p. 287].

Generalizând asupra definițiilor expuse în literatura de specialitate, prof. V. I. Prisăcaru conchide că un statut al funcționarilor publici este o totalitate de norme juridice care reglementează condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o persoană fizică pentru a pu-

tea ocupa o funcție publică – pentru a deveni funcționar public – drepturile și obligațiile acestora, stabilitatea și inamovibilitatea – pentru unii funcționari publici, răspunderea lor, precum și sancțiunile aplicabile în caz de neîndeplinire sau îndeplinire, dar necorespunzătoare a atribuțiilor ce le revin din funcțiile publice pe care le ocupă într-un serviciu public [15, p. 60]. Statutul funcționarilor publici, ca totalitate de norme juridice, cuprinde voința statului de a reglementa, în mod autoritar, situația juridică a funcționarilor publici, independent de orice idee contractuală în raporturile dintre serviciul public și funcționarul public [16, p. 355].

Trebuie accentuat în context că importanța statutului funcționarilor publici este determinată de rolul acestora la îndeplinirea, de către serviciile publice în care sunt numiți, a sarcinilor ce le revin în vederea satisfacerii intereselor generale ale societății.

Statutul magistratului ca funcționar public. În cea mai mare parte, studiile dedicate corpului judecătoresc nu atestă faptul că judecătorii sunt funcționari publici. De cele mai multe ori în doctrină se operează în acest sens, cu asemenea concept precum „categorie profesională” [2, p. 9]. În pofida acestui fapt, totuși statutul de funcționar public al magistratului, în viziunea noastră, nu trebuie negat, nici neglijat. Pentru aceasta există câteva argumente importante:

1) În primul rând, cel mai semnificativ este că *justiția*, de îndeplinirea căreia sunt responsabili magistrații, reprezintă un *serviciu public*. Doctrina în acest sens, practic, este unanimă.

Potrivit cercetătorului V. Pușcaș, accepțiunile justiției, ca sistem de organe judiciare și activitate desfășurată de aceste organe pentru a pronunța dreptul, redau esența justiției ca funcție statală și *serviciu public* și servesc drept criteriu pentru delimitarea clară a celor trei funcții principale în stat: legislativă, executivă și judecătorească. Astfel, justiția își are izvorul în suveranitatea statului, iar acesta, la rândul său prin intermediul instanțelor sale judecătorești, deține monopolul justiției organizând-o ca un *serviciu public* [17, p. 23].

Interesantă în acest sens este explicația oferită de prof. român V. I.

Prisăcaru [15, p. 3], în opinia căruia față de diversitatea atribuțiilor statului modern, acesta înființează o multitudine de servicii publice, fiecare înfăptuind o anumită atribuție ori numai o latură a acesteia, a statului. Astfel, pentru adoptarea normelor juridice general obligatorii, care să reglementeze în mod uniform, la nivelul întregii țări, raporturile sociale care apar între membrii societății, statul a înființat *serviciul public de legiferare*, alcătuit din Parlament (cele două Camere ale Parlamentului).

De asemenea, pentru a soluționa, cu putere de adevăr legal, conflictele juridice care apar între membrii societății, precum și pentru a pedepsi pe cei care încalcă legea, statul a înființat *serviciul public judiciar*, format din sistemul instanțelor judecătorești.

În sfârșit, pentru a realiza atribuțiile statului în domeniul executării legilor și a hotărârilor judecătorești, precum și pentru asigurarea ordinii publice în stat, paza granițelor țării și siguranța statului, satisfacerea intereselor de instruire, cultură și sănătate ale populației și asigurarea condițiilor materiale de viață, statul a creat și creează încă, o diversitate de organisme care înfăptuiesc atribuțiile puterii executive. Aceste organisme, înființate de stat, județ sau comună sunt *servicii publice administrative* [15, p. 4].

Pe cale de consecință, în opinia noastră, atât timp cât justiția reprezintă un *serviciu public* asigurat și realizat de către stat, magistrații sunt și trebuie considerați *funcționari publici*.

2) În al doilea rând, serviciile publice sunt dotate cu *funcții publice*, adică cu atribuții, competențe și responsabilități menite să dea satisfacție unor anumite interese generale ale membrilor societății. Aceste funcții publice trebuie să fie ocupate de persoane cu o calificare de specialitate, care să realizeze, în mod concret, atribuțiile și competențele funcției publice pe care o ocupă în cadrul unui serviciu public, adică să fie ocupate de *funcționari publici*, cu atribuții, competențe și răspunderi corespunzătoare [15, p. 7].

În doctrină, prin *funcție publică* se înțelege:

- situația juridică ce constă în ansamblul drepturilor și obligațiilor care formează conținutul juridic complex

dintre persoana fizică respectivă și organul care l-a investit [4, p. 561];

- complexul drepturilor și obligațiilor de interes general stabilite potrivit legii în scopul realizării competenței unei autorități publice sau instituții publice de către persoanele legal investite [14, p. 413];

- situația juridică, predeterminată normativ, constituită dintr-un complex de drepturi și obligații prin a căror realizare se înfăptuiește în mod specific competența unui organ de stat, exercitându-se puterea publică în conformitate cu atribuțiile ce-i revin autorității respective [19, p. 77].

În clasificarea funcțiilor publice după modul de dobândire a atribuțiilor, cercetătorii români identifică categoria *funcțiilor publice statutare*, cărora li se aplică *Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici* [9] și *funcții publice lato sensu*, adică un ansamblu de atribuții și responsabilități care sunt dobândite, în special pe criterii politice; aceste funcții sunt dobândite fie prin alegeri universale, la nivel național ori la nivel local, fie prin numire pe criterii strict politice [11, p. 21]. În acest ultim caz, este vorba despre *funcțiile de demnitate publică*.

Important e să precizăm în context că *Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici* [9] stabilește expres, în art. 6, că sub incidența sa nu cad: „c) corpul magistraților; și e) persoanele numite sau alese în funcții de demnitate publică.”

La nivel legislativ, în România, *funcția de demnitate publică* este definită ca fiind: „acea funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, prin alegeri organizate, sau indirect, prin numire potrivit legii” [7, art. 3]. De asemenea, legislația românească grupează funcțiile de demnitate publică în două categorii [8]: funcții de demnitate publică de nivel central și funcții de demnitate publică din cadrul autorităților administrației publice locale.

În Republica Moldova poate fi atestată o definiție similară, doar că de astă dată într-o Lege-cadru în materie – *Legea nr. 129/2010 privind statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică* [6], care în art. 2 alin. (2), stabilește: „Funcția de demnitate publică este o funcție publică ce se ocupă prin mandat obținut direct, în urma

alegerilor, sau indirect, prin numire în condițiile legii”.

După cum se poate observa din ambele definiții legale, *funcția de demnitate publică* este în esența sa o *funcție publică*, care dispune de trăsături distincte, în special, ce țin de modul de ocupare (prin mandat obținut direct, în urma alegerilor, sau indirect, prin numire), moment recunoscut și de către doctrinari.

Pornind de la acest aspect, în doctrina românească s-a pus întrebarea dacă persoana care ocupă o *funcție de demnitate publică* este sau nu *funcționar public*? În baza art. 6 lit. e) din *Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici* [9], care stabilește că prevederile legii nu se aplică „persoanelor numite sau alese în funcții de demnitate publică”, cercetătorii conchid că persoana care ocupă o *funcție de demnitate publică* nu este *funcționar public*, ci *demnitar* (V.I. Prisăcaru [15, p. 52]).

Mai mult, în opinia acestora una dintre trăsăturile funcțiilor de demnitate publică – cu unele excepții – constă în faptul că de regulă, acestea au *caracter politic* (funcționarii fiind numiți în acest sens *funcționari politici*). Altfel spus, ocuparea funcțiilor de demnitate publică se face de către persoane cu apartenență politică, fie ca rezultat al alegerilor, fie prin numire, la propunerea partidului (partidelor de guvernământ) [9, p. 53].

În pofida tuturor argumentelor aduse în favoarea acestei poziții, constatăm că *Legea nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoanele care ocupă funcții de demnitate publică* [7] stabilește, în anexa II/2, că din categoria funcțiilor de demnitate publică numite fac parte: judecătorii Curții Supreme de Justiție și judecătorii Curții Constituționale.

Luând în considerație acest moment, teoreticienii citați își corectează poziția sublinind că de la regula potrivit căreia funcțiile de demnitate publică sunt numite pe criterii politice există și excepții, în sensul că sunt unele funcții pentru care, prin legile de organizare și funcționare a autorității publice, se interzice ca membrii acestora să facă parte din partidele politice [15, p. 54]. Bunăoară, potrivit art. 62 din *Legea 47/1992 privind organizarea*

și funcționarea Curții Constituționale [10]: „Numirea judecătorilor, în condițiile prezentei legi, se poate face numai cu acordul prealabil, exprimat în scris, al candidatului. În cazul în care candidatul ocupă o funcție incompatibilă cu aceea de judecător al Curții Constituționale sau face parte dintr-un partid politic, acordul trebuie să cuprindă angajamentul candidatului de a demisiona, la data numirii, din acea funcție sau din partidul politic al carui membru este”.

Prin urmare, constatăm că cercetătorii sugerează destul de clar că în esența sa funcția de demnitate publică nu este doar o funcție politică, iar demnitarii nu sunt doar politicieni. Important este în acest context că, dacă legislația nu prevede expres, la categoria persoanelor ce dețin funcții de demnitate publică sunt atribuiți și *magistrații* (judecători și procurori), întrucât prin lege li se cere să nu facă parte din partide politice [15, p. 54].

Cu toate acestea, prof. V. I. Prisăcaru mai face unele precizări care cu greu se înscriu în această logică. În opinia sa, din punct de vedere constituțional, serviciile publice se împart în trei categorii [15, p. 11]:

a) *serviciile publice ale puterii legislative*, alcătuite din cele două Camere ale Parlamentului;

b) *serviciile publice ale puterii executive*;

c) *serviciile publice ale puterii judecătorești*.

Din perspectiva cercetării noastre, prezintă importanță prima și ultima categorie de servicii publice, pentru care cercetătorul oferă următoarele explicații:

Serviciile publice legislative nu se încadrează decât prin obiectul de activitate în ceea ce înseamnă serviciu public, pentru că activitatea acestora nu se realizează de funcționari publici, ci de demnitari, iar activitatea acestor servicii publice nu este continuă și ritmică, ele realizându-și funcția legislativă numai în sesiuni. În activitatea lor, demnitarii – deputați și senatori – care alcătuiesc aceste servicii publice sunt ajutați de persoane fizice cu o anumită pregătire profesională, care pot fi atât funcționari publici, cât și celălalt personal, care formează aparatul de lucru al Camerei Deputaților și al Senatului.

În ceea ce privește *serviciile publice*

ale puterii judecătorești, acestea sunt compuse din judecători și personalul auxiliar, cu sau fără pregătire juridică. Dacă în privința **judecătorilor este indiscutabil că ei sunt funcționari publici, cu statut propriu**, personalul ajutător poate fi format atât din funcționari publici, cât și din simpli funcționari, în funcție de atribuțiile, competențele și responsabilitățile pe care le au în activitatea de îndeplinire a justiției [15, p. 11].

Din aceste scurte reflecții, constatăm că profesorul român iarăși revine la poziția inițială, făcând o distincție netă între *funcționarii publici* (la categoria cărora atribuie și judecătorii) și *demnitarii*.

În opinia noastră, o asemenea oscilație de idei este determinată în cea mai mare parte de lacuna legislativă în materie, exprimată prin aceea că, pe de o parte, judecătorii au fost expres scoși de sub incidența Legii cu privire la statutul funcționarilor publici, iar pe de altă parte, ei nu au fost incluși nici în categoria deținătorilor de funcții de demnitate publică.

Cu mult mai certă este în cazul dat situația judecătorilor din Republica Moldova care, prin art. 4 alin. (3) lit. a) din *Legea nr. 158/2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public* [5], sunt scoși de sub incidența acesteia, dar, totodată în Anexa la *Legea 199/2010 cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică* [6], sunt consacrați expres ca deținători ai funcției de demnitate publică.

În concluzie, suntem de părerea că *judecătorii sunt funcționari publici*, care dispun de un *statut juridic special* determinat de faptul că dețin o funcție de demnitate publică și fac parte dintr-un serviciu public distinct, misiunea cărui ține de îndeplinirea justiției.

Bibliografie

1. Dicționarul Explicativ al Limbii Române. Ediția a II-a. București: 1998.
2. Dragomir F. Răspunderea penală a magistratului. București: C.H. Beck, 2011.
3. Hanga V.I. Mic Dicționar Juridic. București: Lumina Lex, 1999.
4. Iorgovan A. Tratat de drept administrativ. Vol. I. București: All Beck, 2001.

5. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public nr. 158 din 04.07.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 230-232 din 23.12.2008.

6. Legea privind statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică nr. 199 din 16.07.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 194-196 din 05.10.2010.

7. Legea României nr. 154/1998 privind sistemul de stabilire a salariilor de bază în sectorul bugetar și a indemnizațiilor pentru persoanele care ocupă funcții de demnitate publică. În: Monitorul Oficial al României nr. 266/16 iulie 1998.

8. Legea României nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției. În: Monitorul Oficial al României nr. 279 din 21 aprilie 2003.

9. Legea României nr. 188/1999 privind statutul funcționarilor publici. Republicată în: Monitorul Oficial al României nr. 365 din 29 mai 2007.

10. Legea României nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale. Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 807 din 3 decembrie 2010.

11. Mocanu-Suciu A. Răspunderea funcționarilor publici. București: C.H. Beck, 2015.

12. Negulescu P. Tratat de drept administrativ. Ediția a IV-a. București, 1934.

13. Novac T. Statutul magistratului în arealul justiției. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2016.

14. Petrescu R.N. Drept administrativ. Cluj-Napoca: Cordial Lez, 2001.

15. Prisăcaru V.I. Funcționarii publici. București: All Beck, 2004.

16. Prisăcaru V.I. Tratat de drept administrativ român. Partea generală. Ed. a 3-a. Buc., 2002.

17. Pușcaș V. Autoritatea judecătorească în exercitarea puterii de stat: Teza de doctor în drept. Chișinău, 2007.

18. Rarincescu C.G. Statutul funcționarilor publici. În: Revista de drept public, 1926, nr. 6.

19. Santai I. Drept administrativ și știința administrației. Sibiu: Alma Mater, 2014.

20. Teodorescu A. Tratat de drept administrativ. Ediția a III-a. București, 1929.

21. Ungureanu C. G. Statutul juridic al organizațiilor nonguvernamentale în sta-

tele democratice. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2015.

22. Джафарова А.А. Соотношение социального и правового статусов личности. В: Вестник КрасГАУ, 2011, №11.

23. Оксамытный В.В. Теория государства и права: Учебник. Москва: ИМПЭ-ПАБЛИШ, 2004.

24. Пономарева Т.Н. Правовой статус коммерческой организации: понятие и структурные элементы. В: Исторические, философские, политические и юридические науки, культурология и искусствоведение. Вопросы теории и практики. Тамбов: Грамота, 2013, № 7 (33): в 2-х ч. Ч. II.

25. Теория государства и права: курс лекций / Под ред. Н.И. Матузова, А.В. Малько. Москва: Юристъ, 2004.

DESPRE AUTOR /
ABOUT AUTHOR

COZMA Daniela,
consilier juridic în cadrul
Inspecției Judiciare din România,
doctorandă, Institutul de Cercetări
Juridice și Politice al Academiei de
Științe a Moldovei

COZMA Daniela,
Legal Advisor
at the Judicial Inspection in Romania,
PhD student,
Institute for Legal and Political
Research of the Academy of Sciences
of Moldova
e-mail: dannyelle27@yahoo.com.

CZU 343.614

SUICIDUL ȘI DETERMINAREA LA SUICID

Irina IACUB,

doctor în drept, conferențiar universitar interimar

Veronica NACU,

studentă

REZUMAT

Articolul cuprinde o analiză a suicidului ca devianță și problemă socială și corelația acestuia cu criminalitatea. O atenție distinctă se acordă infracțiunii de determinare la sinucidere, fiind precizate carențele normei penale care o incriminează și apreciate propunerile de modificare a acesteia.

Cuvinte-cheie: suicid, problemă socială, devianță, delicvență, criminalitate, determinarea la sinucidere, investigare.

THE SUICIDE AND DETERMINATION TO SUICIDE

Irina IACUB,

PhD., associate professor

Veronica NACU,

student

SUMMARY

The article includes an analysis of suicide as a deviation and social problem, and its correlation with criminality. A distinct attention is paid to the offense of suicide determination, the shortcomings of the criminal law criminalizing it and appreciate the proposals to amend it.

Keywords: suicide, social problem, deviance, delinquency, crime, suicide determination, investigation.

Introducere: În pofida cercetării teoretice a fenomenului de suicid în diferite ramuri ale științei, cazurile de suicid ce au fost recent mediatizate (mai ales înregistrate în rândul copiilor și adolescenților determinate de jocul online „balena albastră”) ne-au arătat că de fapt societatea, specialiștii, instituțiile publice nu sunt pregătite să răspundă nevoilor copiilor și maturilor pentru a preveni suicidul. Părinții și profesioniștii nu cunosc cum să aducă în discuție cu copiii, în special cu adolescenții, problema suicidului. Jurnaliștii, în goană după senzații, admit încălcări în mediatizarea cazurilor de suicid, ceea ce agravează și mai mult prevenirea și profilaxia acestei probleme sociale. În general însă, s-a simțit foarte acut lipsa la nivel de stat a unui *Program național de prevenire a suicidului*.

Aceste momente au accentuat în mod deosebit gravitatea actului suicidar ca fenomen și neputința societății de a-i face față.

Scopul studiului. Ținând cont de această situație, în cele ce urmează ne

propunem o abordare teoretică a conceptului și fenomenului de suicid ca problemă socială și formă de devianță în raport cu criminalitatea. O atenție distinctă vom acorda legii penale care incriminează determinarea la sinucidere și rolul acesteia în contextul general de prevenire a suicidului.

Rezultate obținute și discuții. *Noțiunea de suicid.* În general, termenul „suicid” (de la „sui” – de sine și „cidium” – omorător [16, p. 118]) sugerează direct ideea de violență și agresivitate. Cu toate acestea, în literatura de specialitate nu există un consens în ceea ce privește terminologia din domeniu [6, p. 105].

Potrivit cercetătorilor, denumirea fenomenului de *suicid* vine din Anglia. Termenul a apărut în limba engleză în cursul sec. al XVII-lea. Înainte de apariția conceptului, celelalte limbi (inclusiv, cea română) nu dispuneau decât de perifraze care adaptau acțiunea de „a se ucide pe sine”. În limba franceză, de exemplu, existau numeroase formule care subliniau caracterul excepțional și condamnat al acțiunii: *s’occir soi-*